

ЗЕРНО

Виходить щомісяця. Заснований у березні 2006 р.

Богдан Ропотілов,
LIFE BioChem

Ефективні
продукти
для ефективного
господарювання

УВАГА! Журнал виходить з революційною технологією посиленої реальності!
GRA, Reality Amplify. Дивіться статті, позначені знаком

Ефективні продукти для ефективного господарювання

Ось прийшов новий рік, навіть нове десятиліття, нові роки, і, звісно, читач очікує на початку нового десятиліття в улюбленому журналі прочитати повчальну й захопливу історію про аграрія з його важкою долею та його тривогами й болями... А не буде про тривоги й болі. Тому що тривоги в аграрія – аби вистачило грошей викупити землю, і біль у нього – як ото виростити десять тонн пшениці, а вкластися як на три тонни. От про це буде. Про те, як зробити рослинництво менш затратним і більш ефективним. Відомий ефект, коли вирощуєш сім тонн пшениці, вісім – і стоп, далі не збільшується врожайність, потрібні новітні заходи та засоби, щоб стрибнути на десять тонн. Є чимало винаходів у цьому напрямі, чимало рецептів, і більшість аграріїв ними користуються в різних комбінаціях. У цьому напрямі працює й група компаній Богдана Ропотілова, яка починає новий рік зі зміни назви. Про це ми й говоримо з відомим підприємцем.

Нове десятиліття, нове ім'я

– Ми говоримо про нове ім'я вашого бізнесу?

– Так, LifeForce провів ренеймінг і тепер ми називаємося LIFE BioChem, і ось чому...

– **Чому ж?**

– LifeForce – компанія, яка працювала виключно з гуміновими та бактеріальними продуктами. Історія компанії починалася 2001 року, це за сучасними мірками дуже давно. Наша компанія видобувала леонардити та виготовляла з них гумінові препарати. Леонардит – це фракція бурого вугілля. Він неефективний для використання в енергетиці, але може застосовуватися у фармацевтиці, у сільському господарстві, як біологічна добавка в різних сферах. Цей матеріал містить велику кількість гумінових кислот, це основне їх джерело. Іноді їх кількість у леонардиті доходить до 90%. Починаючи з 2011 року, компанія почала виробляти біопрепарати, діючим агентом яких виступали бактерії, бацити, а починаючи від 2019 року – започаткувала виробництво амінохелатних добрив, пов'язане з хімічним виробництвом. Отже, і назва змінилася на «ЛАЙФ БіоХем».

– **Отже, ви уточнили в назві специфіку свого виробництва, але ж, напевно, це не єдиний мотив для перейменування?**

– Ми хотіли донести нашу філософію. Безконтрольне використання хімії людством – навряд чи позитивний чинник. Я абсолютний реаліст і розумію, що без хімії сучасний світ неможливий, але якщо ми можемо зробити його чистішим, безпечнішим, не втрачаючи ефективності, це варто робити. Адже земля не безмежна, планета не безкрая, і земля (як ресурс) також вичерпується. Ми це можемо бачити навіть упродовж кількох років. Землю треба відновлювати, як

будь-який організм, як людину, як тварин.

– **Давайте я візьму позицію скептика. Чи можна записати гумати формулою?**

– Безумовно.

– **Отже, це теж хімія?**

– Хімія поділяється на органічну та неорганічну.

– **Якщо так судити, то ми з вами – теж хімія.**

– Звичайно, ми – хімія та електрика.

– **Однак, виходить, ви одну хімію замінюєте іншою хімією?**

– Основним живленням є азот, без нього в цьому світі неможливе ніщо. А от додаткове живлення може бути різним. Це й називають регуляторами чи стимуляторами. Якщо не підживлювати азотом рослину, їй доведеться жити азотом з атмосфери та ґрунту, хтось може виростити тонну з гектара. Якщо ефективно живити рослину азотом, додаючи мікроелементи, біопрепарати та інше, – виростить 70 центнерів. А за інтенсивною технологією з великою кількістю поживних речовин – 10 тонн. Це питання економіки. Економіка засвідчить вам, що вирощувати 20 центнерів не вигідно, 100 центнерів – теж не завжди доцільно. Можна виростити й 20 тонн, але ціна їх буде захмарною. Наша ідея полягає в тому, щоб максимально підвищити ефективність виробництва, не збільшуючи ціну готової продукції. Азотні добрива – це дорого, гумінові добрива набагато дешевші. Вони вирішують різні завдання, але в кінцевому підсумку ми збільшуємо врожайність та підвищуємо якість.

– **З менеджерської точки зору: як вкладається ренеймінг у стратегію компанії та які сподівання від цього кроку?**

– Слово «біо» у нас стоїть на першому місці, ми залишаємося компанією, яка передусім виробляє біопрепарати та гумінові продукти найвищої якості. Chem – тут ми засвідчуємо, що виробляємо амінохелати, препарати, які хелатуються як хімічними, так і біологічними агентами. Щодо очікувань, ми йдемо до статусу компанії повного циклу. Йдемо до асортиментної пропозиції всіх форм живлення рослин, біологічних, хімічних, хіміко-біологічних. Одна з компаній, яка входить до нашої групи, видобуває леонардит. На наших заводах сировина проходить обробку до стану готового продукту. Один з учасників компанії займається розвідкою леонардитів по всьому світу, зараз у розробці проект по Південній Америці. Буре вугілля у нас в Україні також видобувається, але тут йдеться про чистоту й однорідність матеріалу, про вміст важких металів, діоксидів, яких не має бути в сировині, хоча вона також достатньо високої якості.

– **Скільки компаній входить до групи?**

– В Україні компанія представлена трьома підприємствами. Одне з них – завод у Харкові, «Лайф-Фекторі», де виробляються крупнотоннажні масові гумінові продукти, переважно ЛФ-20, універсальний ефективний продукт, наш драйвер у продуктивній лінійці... Це рідкий 20%-вий гумат калію, його найбільше купують аграрії. Другий наш завод в Одесі – «АгроБіоІнноватика», там виготовляють складні гумі-

нові продукти, а також амінохелати та біопрепарати.

– **Як діє гумат калію?**

– Коли ми почали займатися цим бізнесом, багато уваги приділяли вивченню властивостей матеріалів та препаратів. На певному етапі розвитку цивілізації хімія стала надзвичайно ефективною, відповідно й акцент змістився в бік простих і однозначних продуктів. Проте межа хімічних продуктів на сьогодні майже досягнута. Треба повертатися до продуктів, які можуть подолати цю межу, до біологічних та гумінових. Молекула гумінової кислоти – величезна, вона має розмір 15 нанометрів, її рослина не може самостійно спожити. Проте ця молекула нестабільна, вона рухома, постійно щось до себе приєднує та щось від себе відкидає. Це дуже складний органічний продукт із властивістю приєднання та від'єднання елементів. Тобто молекула гумінової кислоти є надзвичайно потужним абсорбентом. Також вона є джерелом живлення для рослин і провайдером різноманітних живильних речовин. І, звичайно, гумінові кислоти – це імуномодулятори та антистресанти. Сфера застосування гумінових кислот безмежна: у фармакології, промисловості, будівництві. У нафтодобувній промисловості вони використовуються як речовини, які абсорбують шлаки при бурінні свердловин. Гумати застосовують при очищенні територій від важких металів, територій, забруднених відходами виробництва. Гумати допомагають збирати розливу нафту з поверхні води. Здатність до абсорбції у гумінової кислоти в сотні разів вища,

ніж в активованого вугілля. Зовсім інший механізм абсорбції. Окрім того, цей механізм застосовується у тваринництві, щоб очистити шлунок тварини від шкідливих елементів та мікотоксинів. У рослинництві – це живлення рослин й імунотуляція.

Поки commodities дає прибутки...

– Дивно, як це компонувати у бізнес... Для тваринництва, я гадаю, це дрібна фасовка, а для рослинництва – рідка промислова...

– Для тваринництва застосовується рідка форма, а також порошкова. Цим займається наша партнерська компанія «Реасил-Україна». Основним ринком продуктів для тваринництва в нас є Європа та Близький Схід, адже в Україні тваринництво – не інтенсивна галузь.

– Це галузь, яка перебуває в стані перезапуску через відкладений попит. Ви колись зустрічалися в Україні з дефіцитом м'ясних або молочних продуктів? Так отож.

– Проте це не пов'язано з високим розвитком промисловості. Ця галузь розвинена на рівні домогосподарств.

– Вона достатньо розвинена, щоб задовольняти внутрішній попит, а от експорт – це дуже конкретні ринки, дуже складні. Тому їх розвиток стримується.

– Ми маємо добрі приклади виробництва, наприклад, МХП, який успішно виробляє в Україні та не в Україні...

– ... і все. МХП – і все. Маємо не приклади, а приклад, але ж це лише підтвер-

джує правило. Продавати сировину, тобто, зерно, набагато простіше, тому всі йдуть простим шляхом.

– Поки commodities дає високі прибутки, глибокої переробки не буде.

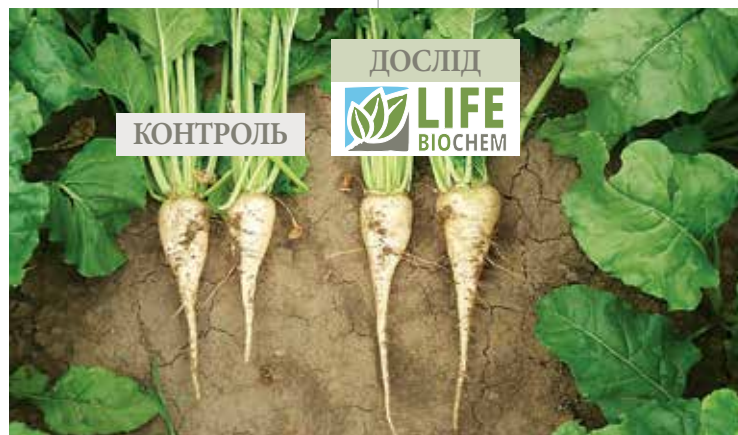
– Звичайно. І ваші продукти допомагають прибутковість підтримувати. Природним шляхом склалася маніпулятивна ситуація, природним шляхом усі були втягнуті у виробництво зерна, а тепер на виробництвах зерна всі заробляють й інтерес до виробництва зерна невинно згасає. Люди шукають нішеві культури, інше...

– Шукають додану вартість. Проте це не українська ситуація. Змінюється світ, змінюються погодні умови, кліматичні, змінюються зони, вологозабезпеченість полів – і українські аграрії змушені пристосовуватися до змін. Земля – це не магазин, який можна перенести в інше місце. На першу лінію виходять препарати, які здатні в реальних умовах дати фермеру можливість отримати вищу ефективність, не збільшуючи витрати.

Сила простоти

– Ви ж розумієте, фермер – людина проста. Коли всі наукові дослідження виконані, випробування здійснені і товар розфасований у ємності, у нього виникає коротке запитання: скільки це коштує і скільки це додасть до врожаю?

– Є просте правило: стимулятори росту та регулятори повинні давати добавку врожаю 10-15%. Тому ми маємо бути впевнені в тому, що продукт корисний для споживача. Однак є і правило, що без вкладень прибуток неможливий.

Можна купити супердорогі препарати, вкласти дві-три тисячі доларів у гектар, отримати чудовий урожай, але економіки там не буде. А в нас не кожний фермер, який обробляє тисячу гектарів землі, знаходить додаткові пів мільйона оборотки для поточних потреб... Коли до нас приходять нова людина до компанії, ми пропонуємо сформулювати, як вона розуміє, що ми робимо, чому присвячена наша місія. За роки нашої історії в нас склалося гасло: «ЛАЙФ БіоХем» – це майбутнє, яке вже настало. Ми робимо ті продукти, які не використовувалися вчора, але гарантовано застосовуватимуться завтра.

– А скільки компаній в Україні користуються вашими продуктами?

– Українських партнерів я б поділив на три категорії: це агрохолдинги, потім середні господарства та фермери і приватні господарства на 5-10 соток.

– У вас є й дрібна фасовка?

– Фасовку для дрібних присадибних господарств роблять наші партнери, дистриб'ютори. Ми – фабрика, що займається наукою, впровадженням та продажем промислових обсягів. Отже, якщо ми ділимо наших споживачів

на сегменти, то ключові агрохолдинги практично всі користуються нашими продуктами. Ми щорічно розширюємо продуктовий портфель. Однак, якщо LIFE BioChem на світовому ринку вже давно, то в Україні – лише третій рік. Ми швидко інтегрувалися, дуже швидко ростемо. Щороку на 200 відсотків у продажах – це багато. Проте, звісна річ, база була низька, але й в абсолютних цифрах ми в перший рік продали близько 50 тонн у продуктах, а сьогодні виробляємо вже близько 600 тонн, і ця цифра збільшуватиметься.

– Які ваші продукти мають найбільший попит в українських аграріях?

– Перша категорія – це гумінові продукти, друга – біопрепарати і третя – амінохелати. Я акцентую на якості наших продуктів. Це леонардитні гумати з максимально високим вмістом діючої речовини, вони не стають гелем, не випадають в осад, не забивають форсунки. Другий сегмент – біологічні препарати. Тут ми маємо попит, що стало зростає, особливо на деструктори, азотофіксатори та ретранданти. Наші біопрепарати інноваційні та ефективні. Отже, гумінові препарати – перший номер

у продажах, за ним ідуть біопрепарати. Це консорціями штамів різноманітних бактерій, які вирішують кілька завдань водночас. У портфелі ми маємо п'ять біопрепаратів, три з них – природні мікробні комплекси (ПМК). ПМК універсальний забезпечує азотфіксацію та мобілізацію фосфору, дає можливість рослині фіксувати азот з атмосфери. Виробник вносить азотовмісні препарати за планом, рослина їх споживає. Проте додатково ми рекомендуємо обробляти рослину азотфіксуючими бактеріями, щоб бактерії фіксували азот з атмосфери для додаткового живлення рослини, переробляли та віддавали рослині в засвоюваній формі впродовж вегетації. Ми створюємо замкнену екосистему. Фосформобілізаційна функція ПМК – це переведення фосфору з ґрунту в доступну форму для рослини. Відповідно, потреба у фосфорних добривах зменшується. Другий препарат є регулятором росту та має яскраву фунгіцидну дію, це біологічний фунгіцид. У нього різні механізми дії з хімічним фунгіцидом, але потрібні завдання він вирішує дуже ефективно. При обробці рослини хімічними фунгіцидами контактної дії проходить процес знищення

патогену й діючі речовини, що потрапили на рослину, забезпечують імунітет до хвороби нових пагонів та нового листя. А біологічний фунгіцид – це, по-перше, знищення корисними бактеріями патогену, а по друге – надшвидке заселення поверхні рослини корисними бактеріями так, що для патогену просто не лишається місця і захист рослини від зараження відбувається впродовж життя бактерій. Третій препарат – біологічний деструктор поживних решток. Азотні препарати, які використовуються для деструкції рослинних решток, розкладають їх, але не фіксують поживні речовини, не насичують ґрунти біотою, а це важливий показник родючості ґрунтів. Біологічні деструктори розкладають рослинні рештки і вбивають на них патогени, активно насичуючи біотою ґрунт. На основі біологічних продуктів ми також робимо ад'юванти, прилипачі. Виготовляємо й біологічні ретарданти, які за своєю ефективністю перевищують хімічні. Далі йдуть амінохелати – це мікродобрива в халатній формі, прогресивні технології в сучасній науці. Ми робимо акцент на мікроелементах, схелатованих біологічними хелатними агентами. По-перше, це еколо-

гічно, по-друге, набагато ефективніше, хоча мікроелементи, де хелатними агентами виступають такі хімічні речовини, як EDTA ми також виробляємо. Середні та малі господарства в нас працюють з ефектом транспарентності. Всі, хто спробував наші препарати в дії цього сезону, наступного року замовляють повторно, оскільки вони справді працюють. Дрібна фасовка, яку роблять компанії, що викупувають наші продукти, продається в магазинах.

Несподіваний погляд на науку

– Чи багато людей працює в групі компаній?

– Штат у нас постійно росте, сьогодні – понад 60 працівників.

– Ви є частиною агрокомплексу України й існуєте в середовищі, яке живе, розвивається, переживає депресії... Як ви оцінюєте нинішній стан агрокомплексу? Які у вас прогнози щодо розвитку, щодо зростання врожаїв?

– Жодна держава не здатна розвиватися винятково завдяки аграрній галузі. Коштом високого розвитку агрокомплексу нікуди ми не увійдемо у світовій ієрархії. Проте продовольство – це безпека, і в Україні ці можливості необмежені. Країна чітко може збирати 100 мільйонів тонн зерна, і це не проблема, це горизонт кількох років. А от далі, зберігаючи цей показник, Україна почне зміщуватися в глибоку переробку, у виробництво нішевих культур і забирати в них передові світові позиції. Десять років тому в Україні лохину промислово майже ніхто не вирощував, а сьо-

годні наша країна дуже помітний гравець на світовому ринку в цій культурі. У нас ростуть і волоські горіхи, але світових позицій раніше ми не мали, а тепер це теж дуже сильна стаття експорту. Що далі? Наша аграрна наука, не державна, я вважаю, на голову вище від багатьох аграрних наук світу. Як мінімум, вона на рівні світової науки. Звичайно, є галузі, де до лідерів ринку нам ще далеко, однак українські агрономи, науковці дуже швидко скорочують розрив. Ви знаєте, що наш фермер – проста людина, поки не починаєш з ним говорити про мікробіологію, хімію тощо. Рівень знань, накопичений нашою аграрною наукою за останні кілька десятиліть, колосальний. Перехід теоретичних знань в Україні у практичне засто-

сування майже миттєвий. У нас менш зарегульована економіка з точки зору виробництва, однак на швидкість впровадження інновацій суттєво впливає капітал. Корпорація, що може виділяти на науку та впровадження великі суми, завжди буде розвиватися ефективніше – так само і з галузями економіки. Можу сказати, що в Україні високі темпи розвитку аграрної науки. Наприклад, деякі розробки «ЛАЙФ БіоХем» унікальні у світі.

– Проте ж у державних інститутах, Академії ситуація досить сумна...

– Це з якого боку подивитися. Якщо глянути на пусті корпуси, де все здається в оренду й люди невідомо, що роблять, то сумна. З іншого боку, професор-

ський та академічний склад виконує такі дослідження й розробки, що деякі з яких не мають аналогів у світі. Землі державних інститутів – окрема історія, там посіяв-зібрав – і результат тебе не хвилює, використано державний ресурс. А от у приватному бізнесі ти вже рахуєш, і наука тобі потрібна з конкретною метою, принести користь справі. Власне, це – основне призначення науки. Її рушієм є приватний капітал, оскільки вона потрібна йому для отримання прибутку. Державна наука – стратегічна, вона має зосереджуватися на освоєнні космосу, редагуванні геному людини, хоча й ці галузі теж нині переходять до приватної науки. Приклад – Маск з його Фальконами, акціонування колайдера... Приватна наука – практичніша, ніж державна, але державна здатна займатися масштабнішими проектами, недоступними приватному капіталу. Коли в нас державний інститут на 8 тисяч квадратних метрів займається проблемою – виростити 70 центнерів ячменю або 80, то він виконує не свою роботу! Це не його завдання, а завдання бізнесу!

Думка про землю

– Ми стільки говорили про біоту та про користь біопрепаратів для ґрунту...

А що ви думаєте про ринок землі, яке ваше ставлення?

– Жодне інтерв'ю на аграрну тему сьогодні не може обійтися без цього запитання... Так, питання живе й болісне... Ринок землі необхідний, але це не означає, що треба його негайно відкривати. Ринок потрібний, але з тією інфраструктурою, з тією базою, з тією культурою ринкових відносин, з тими держав-

ними інститутами, які будуть його організувати та контролювати, це небезпечно, це може вкрай негативно позначитися на майбутньому України.

– **А в яких умовах, ви гадаєте, створювалися ринки землі інших країн?**

– Це все дуже різні ринки: ринок Ізраїлю, ринок США, ринок Франції... Це все розвинені країни. І кожний ринок має власну індивідуальну історію, на яку накладається історія держави.

– **Проте, гадаєте ви, старт ринку в кожній з цих окремих країн був підготовлений, збудовані інституції, створені умови?**

– Я розумію, до якої відповіді ви мене ведете...

– **Я просто розмірковую разом з вами.**

– Відповім так. Ринок, наприклад, Франції теж відзначався свавіллям та дикістю, але впродовж його вікового функціонування формувалася демократія, яка його в цивілізоване ричище й спрямувала. У нас немає вікової історії формування поваги до законів та особистості, у нас є 70-річна комуністична прірва, що формувала ненависть до приватної власності та правовий нігілізм. Сьогодні цивілізація накопичила багатющий досвід земельного регулювання, тому нам не потрібно йти шляхом країн, які пройшли його за багато віків, у нас є можливість взяти найкращий досвід та адаптувати під нашу країну. Є міжнародні практики й міжнародне законодавство, треба систематизувати й застосувати в наших умовах.

– **А кому ви адресуєте цю настанову? Уряд? Проте**

порівняйте наш уряд з урядом Франції, Ізраїлю, США. Візьміть рівень демократії, порівняйте, рівень розвитку суспільства.

– З одного боку, це демократичніші країни, а, з іншого боку – консервативніші. Там неможливі речі, які існують в Україні, коли політик може мати судимість, негативне реноме, але виконувати політичні функції. В Ізраїлі це неможливо. Там неможливо не виконувати закони. А у нас всі прагнуть, щоб не було корупції, але обов'язково був кум, який все повіршує в разі чого.

– **Так, у нас суспільство бореться не проти корупції, а проти своєї неучасті в ній. У нас хотілося б хорошого ринку землі, але ж у нас немає для цього ні влади, ні**

суспільства... Біда в тому, що ринок землі існує, земля продається, він прихований...

– Влада, яка допустила до того, що земля продається за умови дії мораторію, тепер хоче відкрити ринок землі на своїх умовах. Люди, які не впоралися з проблемою один раз, прагнуть відтворити це саме у значно більших масштабах.

– **Вони не помилилися. Вони ініціювали проблему й хочуть ініціювати її наступний етап. Ми найбільш розорана країна у Європі, у нас 72% території – сільськогосподарська земля.**

– З мого бізнесового досвіду – така історія. Колись був завскладом, у нього постійно утворюва-

лася нестача. Десь хтось крав, десь крав він сам, але в підсумку він сформулював таку думку: щоб подолати крадіжки й нестачі, нам треба припинити відвантажувати товар з цього складу. З точки зору логіки все правильно! Не відвантажувеш – немає крадіжок. Те саме з ринком землі: у нас крадуть землі, ми не можемо впоратися та запобігти цьому, то давайте відкриємо ринок, хай не крадуть.

– **Там є наступна ідея поліпшення: припинити будь-що завозити на цей склад... Проте мораторій позбавляє 72% нашої території статусу активу. Землю, яка перебуває під мораторієм, банки не бачать як актив. Земля, навіть по 2 тисячі доларів за гектар, дасть 84 мільярди доларів активу навіть без продажу й операцій.**

– Епохальна праця Карла Маркса в нас забута, але є в ній важлива теза: розширене виробництво неможливе без банківського кредиту. Ніхто не буде розширене виробництво без додаткового капіталу, на власному прибутку неможливо розвиватися. Або доводиться впускати інвестора у свій бізнес, або акціонуватися, або отримувати банківський кредит, а отже віддавати активи в заставу кредитним інститутам, щоб бізнес розвивався. Так, коли земля стає товаром, це стає можливим. Проте виникає безодня практичних питань: стягнення застави, судові процедури, продаж застави... Уявіть, одноразово сорок мільйонів гектарів стають товаром. Одноразово будь-який сільгоспвиробник готовий закласти свою землю, щоб отримати додатковий ресурс. Давайте

оцінимо цю землю. Нехай середня ціна складе 2 тисячі доларів, тобто 80 мільярдів доларів сукупно. Однак давайте подивимося, скільки продукції на яку суму виробляється на цій землі. Я бачу, як у нас рахують – окупність української землі має становити приблизно 10 років. Тож якщо гектар землі коштує 2000 доларів, а прибуток з гектара – 200 доларів, то за 10 років земля окуповується. Проте такий актив, як земля, навіть теоретично не повинен мати окупність 10 років. Або ви надто багато на ній заробляєте, або вона мало коштує. Самі виберіть, що є більш справедливим. Я вважаю, що ринок треба відкривати, але треба підготувати всю законодавчу та інституціональну базу і лише тоді відкривати.

Заповіді аграрія

– Ми з вами прийдемо до двох тисяч років християнства, до заповідей, які всі шанують і ніхто не виконує...

– Так, я знаю багато аграріїв, які вкрай негативно ставляться до відкриття ринку землі та мають у власності чимало кількості гектарів.

– Авжеж, є 12 схем, які дають змогу купувати землю, угоди міни, емфітевзис, продаж землі АТОшниками... І користуються схемами найгірші представники суспільства.

– Усі бояться, що прийдуть китайці чи ще хтось там й почнуть вирощувати соняшник по соняшнику 20 років. От щоб власник був відповідальним не лише за покликанням совісті, а й за законодавством, держава має створити інституціональні регулятори, процедури та механізми

контролю та запобігання, та – що найважливіше – чітко виконувати прийняте. Щоб не вносили хімію безконтрольно, дотримувалися сівозміни, щоб не виснажували ґрунти, не шкодили екології...

– Це має регулювати власник.

– Власник, навіть найсумлінніший, має певний недолік – він смертний. От володіє людиною землею, їй 70 років, ні нащадків, ні зобов'язань, їй однаково, що буде далі. Збудує на своїй землі якийсь радіоактивний могильник...

– Завжди знайдеться людина, якій байдуже. Проте страхи щодо соняшнику по соняшнику 20 років – маніпуляція, не виросте соняшник по соняшнику вже третій рік... Власник змушений дбати про землю, щоб вона залишалася засобом виробництва.

– Є думка, що найбільша помилка мудрих та чесних людей – міряти своїми мірками всіх, з ким вони зустрічаються. Проте згоден з вами, багато страшилок в Україні – це відгомін минулого. Сьогодні рівень суспільного контролю в Україні настільки високий, що багатьох речей суспільство просто не допустить. Будь-які перекоси можна швидко виправити, тому що в Україні – дуже активне суспільство.

– Однак ми живемо в епоху маркетингового управління суспільством і штучного стримування енергоощадних технологій.

– Наведу приклад. У сільському господарстві широко використовується цинк у базових технологіях. Частіше в хелатній формі, на основі EDTA, але недавно

на світовому ринку з'явився цинк, який хелатується за допомогою біологічних агентів, котрі водночас є ад'ювантами, що сильно змінюють натягіння краплі, змінюють проникнення препарату до клітини, проникнення препарату на глибину в ґрунт. Проте виглядає такий препарат незвично – він непрозорий і в деяких виробників густіший за звичайний. Ми теж входимо до піонерів цих

розробок. Така технологія дає змогу в десятки разів підвищити ефективність препарату, але ми зустрічаємо опір через незвичний вигляд.

– Так, це як картопля, яка несмачна, але має високу лежкість та привабливий вигляд на прилавку...

– Авжеж, і ми багато вкладаємо в те, щоб довести продукт до відповідності усталеним смакам споживача. Продукт треба

красиво загорнути, ми живемо у світі маркетингу.

Упевненість в якості на 300%

– **Світ може існувати в чистій та економічній концепції, але людство не готове до цього. Тому ваша робота, LIFE BioChem, надзвичайно важлива.**

– Ми це усвідомлюємо, змінюємося та розвиваємося. В середині минулого року

наша компанія поміняла менеджмент, прийшла нова генеральний директор – Валентина Миколаївна Охрімчук, новий комерційний директор, змінилося керівництво в регіонах. Це спеціалісти знані ринком, з високими компетенціями та досвідом. До нас прийшли ключові професіонали, тому в Україні сьогодні нам до снаги найбільші виклики. Другий наш козир – наша наука, наша наукова база та стратегія

з розробки продуктів. Це Олександр Андрющенко, кандидат біологічних наук, мій партнер, один із засновників «ЛАЙФ БіоХем», який займається розробкою нових продуктів. Головне в наших продуктах – якість. Я ніколи не виводжу на ринок продукт, якщо не впевнений на 300 відсотків у якості.

Сила біопрепаратів, гуматів повинна прийти на допомогу сільгоспвиробнику, який

практично вичерпав потенціал добрив, гібридів і постійно перебуває у стресі, оскільки ресурси для виробництва з кожним роком дорожчають. Де шукати резерви? Де джерела підвищення ефективності? Ці запитання ставить щодня кожний із нас, і є люди й компанії, які пропонують відповідь. ☐

Розмову вів
Юрій Гончаренко